

ترجمہ کی کتاب «المُختَصَر فی النُّحو العَرَبی والإِملاء
والتَّرقیم»

مؤلف:
بسام قدوسی

ترجمہ:
احسان ناصر سی سراج بلادیہ

آدِکال

سرشناسه	: قطوس، بسام موسی، ۱۹۵۶ - م.
عنوان قرارداد	: المختصر فی النحو والاملاء والترقیم، فارسی
عنوان و نام پدیدآور	: المختصر فی النحو/مؤلف بسام قطوس؛ ترجمه احسان ناصری سراب‌بادیه.
مشخصات نشر	: اراک: نگار کمال، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۱۳۶ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۹۶۹۰۴۱-۳
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: زبان عربی -- نحو
موضوع	: Arabic language -- Syntax
موضوع	: زبان عربی -- رسم الخط و املا
موضوع	: Arabic language -- Orthography and spelling
موضوع	: الغای عربی
موضوع	: Arabic alphabet
شناسه افزوده	: ناصری سراب‌بادیه، احسان، ۱۳۷۸ - مترجم
رده بندی کنگره	: ۶۱۳.۶
رده بندی دبوی	: ۷۶/۳۴۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۱۳۹/۱۹

ترجمه‌ی:	المختصر فی النحو العربی و الإملاء و الترقیم
مؤلف:	بسام قطوس
مترجم:	احسان ناصری سراب‌بادیه
ناشر:	نگار کمال
تاریخ نشر:	بهار ۱۳۹۹
نوبت چاپ:	اول
قطع:	وزیری
شمارگان:	۱۰۰
شابک:	۹۷۸-۶۲۲-۹۶۹۰۴-۱-۳

حق چاپ محفوظ و مخصوص ناشر است.

_negarekamal@chmail.ir

www.negarekamal.rozblog.com

negarekamal

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

۷.....	مقدمه مترجم
۱۱.....	مقدمه نویسنده
بخش اول (بناء، ساخت جمله عربی)	
۱۵.....	اعراب و بنا
۱۵.....	بناء، ساخت
۱۶.....	افعال مبنی
۱۷.....	اسم‌های مبنی
۱۷.....	حروف
۱۷.....	معرب
۱۹.....	معرب‌ها
۲۱.....	اعراب فعل مضارع
۲۱.....	عوامل نصب فعل مضارع
۲۲.....	عوامل جزم فعل مضارع
۲۶.....	علامت‌های اعراب ظاهری و مخفی (تقدیری)
۲۸.....	فعل مضارع معتل الآخر
۳۱.....	علامت‌های اعراب فرعی
۳۳.....	غیر منصرف
۳۵.....	جمله عربی
۳۶.....	جمله اسمیه
۳۷.....	ارکان جمله اسمیه
۳۷.....	مبتدا
۴۱.....	خبر

۴۷.....	نواسخ جمله اسمیه.
۴۷.....	تصریف کان و اخوات آن
۴۹.....	شکل های اسم «کان» و اخوات آن
۵۲.....	شکل های خبر
۵۳.....	ترتیب اسم با خبر
۵۵.....	دوم: حروف ناسخه
۵۵.....	اول: حروف عامل به عمل «لیس»، که عبارتند از: ما، لا، لات، آن.
۵۶.....	دوم: اَنْ و اخوات آن
۵۷.....	عمل شدن عمل اِنْ
۶۰.....	سوم: اِف و اِن مقارن و شروع
۶۲.....	جمله فعلیه
۶۲.....	ارکان جمله فعلیه
۶۲.....	اقسام فعل و اعراب آن
۶۳.....	مؤنث و مذکر کردن فعل
۶۵.....	فعل لازم و فعل متعدی
۶۵.....	زمان تبدیل فعل لازم به متعدی
۶۶.....	افعال قلوب
۶۷.....	افعال تحویل
۶۸.....	مشترقاتی که در نقش فعلشان عمل می کنند
۶۹.....	اول: اسم فاعل
۷۰.....	دوم: اسم مفعول
۷۰.....	سوم: صفت مشبیه به اسم فاعل
۷۰.....	وزن های صفت مشبیه از ثلاثی مجرد
۷۲.....	فاعل
۷۲.....	شکل های فاعل
۷۵.....	نائب فاعل
۷۶.....	احکام نائب فاعل
۷۶.....	اقسام نائب فاعل
۷۷.....	منصوبات اسماء

۷۷.....	مفعول به.....
۷۹.....	مفعول مطلق.....
۷۹.....	جانشین مفعول مطلق.....
۸۱.....	مفعول له (لأجله).....
۸۲.....	عامل در مفعول لأجله.....
۸۲.....	مفعول فيه.....
۸۳.....	ظرف معرف و ظرف غیر متصرف.....
۸۳.....	نصب ظرف.....
۸۴.....	ظرف مکان مختص.....
۸۴.....	جانشین ظرف.....
۸۶.....	حال.....
۸۶.....	اقسام حال.....
۸۷.....	تعدد حال.....
۸۸.....	عدد.....
۸۸.....	مذکر و مؤنث بودن عدد.....

قسمت دوم (مهارت های املا و شماره گذاری)

۹۷.....	لام شمسی و لام قمری.....
۹۷.....	لام شمسی.....
۹۷.....	لام قمری.....
۹۹.....	همزه وصل و همزه قطع.....
۹۹.....	همزه وصل.....
۱۰۰.....	همزه قطع.....
۱۰۱.....	یادداشت ها (ملاحظات همزه وصل).....
۱۰۳.....	الف مقصور و الف محدود.....
۱۰۳.....	الف مقصور.....
۱۰۴.....	الف محدود.....
۱۰۷.....	علامت های ترقیم.....
۱۱۳.....	ضوابط رسم همزه.....
۱۱۳.....	مهم ترین ضوابط رسم.....

- تاء مربوطه (محدود) و تاء مبسوطه (ساده شده) مفتوحه..... ۱۱۸.
- هاء سکت یا (وقف) ۱۱۹.
- اثبات الف ابن و حذف آن..... ۱۲۲.
- الف فارقه و واو فارقه..... ۱۲۴.
- به کارگیری لغت نامه‌های عربی..... ۱۲۸.
- جانشین تاریخی..... ۱۲۸.
- مصادر و مراجع کتاب..... ۱۳۱.

www.ketab.ir

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه مترجم

الحمد لله خلق الانسان علمه البيان نزل القرآن بلسان عربی مبین، والصلاة والسلام على النبی العربی سید محمد ﷺ ولد آدم وخاتم الانبیاء والمرسلین.

اما بعد؛

زبان عربی به عنوان یکی از زبان‌های غنی و پرجاذبه که علاوه بر تاریخ طولانی از گستردگی شایان توجهی برخوردار است، دارای ویژگی‌های قابل توجهی است که فراگیری، آموزش آن را اهمیت بیشتری می‌بخشد.

ساختارهای بدیع و دل‌انگیز، فراوانی واژگان، پویایی پذیرش از دیگر زبان‌ها، تنوع در تعبیر و امثاری، نظام زبانی از مهمترین ویژگی‌های این زبان است. زبان عربی بسیار آهنگین است. به نظر آن، معانی چندگانه‌ی آن، واژگان و نحو آن بسیار دقیق هستند. این زبان به عنوان زبان کتاب جاودان الهی و میراث پر بهای اسلامی از حدیث و تاریخ و تفسیر، وجه مشترک میان مسلمانان جهان می‌باشد.

موضوع علم نحو

در این علم درباره اعراب هر یک از فاعل، مفعول و فعل و مبتدا و خبر و... و جایگاه هر یک از آنها در جمله بحث می‌شود و هم چنین این که چه عاملی باعث می‌شود این اعراب تغییر کنند. همچنین نحو، روش مردم عرب در کاربرد کلام فصیح و روشن است که با دقت در حرکات و نشانه‌های آخر کلمات و التماس انجام می‌پذیرد. و آن روشی است که کلمات را در کنار هم گردآورده و به صورت قانونمند آنها را به یکدیگر پیوند می‌زنند، و در واقع ما (پارسیان غیر عرب) برای آسان کردن امری زبان عربی بدان نیازمندیم. امیل بدیع یعقوب زبان شناس معاصر عرب به روشی علم نحو را تعریف می‌کند: «علم نحو، روش عرب در کلام فصیح، با دقت در حرکات است یا به عبارت دیگر قانون گردآوردن کلام و پیوند زدن الفاظ آن به یکدیگر است».

هدف علم نحو

استاد جلال الدین همایی در مقاله‌اش می‌آورد: «نحو عربی برای دو منظور تدوین شد: یکی حفظ زبان از تصرف اقوام و ملل غیر عرب و دیگر سهولت تعلیم و تعلم زبان فصیح عربی».

هر نویسنده برای بیان مقصود خویش نوشته‌ای را ارائه می‌کند که دربردارنده مفاهیم و الحان مختلفی است. گاهی تلفظ و آهنگ کلمات به گونه‌ای است که باید مفهوم حقیقی متن را انتقال دهد و منجر به اشتباه نشود. بعد از نگارش متن، باید متن نوشته شده را ویرایش کنیم و اصول ویرایشی را رعایت کنیم تا خواننده دچار کج فهمی در خواندن متن نشود.

برای این منظور، با استفاده از اشارات و علائم نگارشی می‌توانیم حالات درونی و مفاهیم ذهنی را بهتر انتقال دهیم. یک نوشته به وسیله حروف و ترکیبات گوناگون کلامی نوشته شده را در قالب نوشتار نهایی می‌دهد و با استفاده از علائم نگارشی معنای خاصی ایجاد می‌کند.

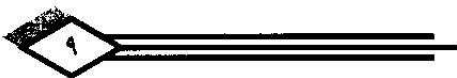
علائم نگارشی، نشانه‌گذاری به طور کلی علائمی هستند که کاربرد مؤثری در آرایش جمله دارند و می‌توانند معنای یک جمله را تغییر دهند.

در این کتاب که توسط دکتر بسام قطوس در دو بخش مجزا نوشته شده، سعی شده است که به جایگاه علم نحو و قواعد دستوری آن در ساختن جمله عربی و آسان سازی آن توجه شود و همچنین در آخر کتاب در مورد شیوه نگارش جمله عربی، قواعد املائی و علائم نگارشی بحث شده است.

در میان دروس دوره‌ی عمومی متوسطه، درس عربی زیاد مورد علاقه‌ی اکثر دانش‌آموزان نیست و معمولاً به درس زبان عربی به عنوان چیزی نگاه می‌کنند که در آینده به آن هیچ نیازی ندارند، و تصور می‌کنند که این زبان یک زبان بیگانه و کهنه است که در زندگی امروزی هیچ جایگاهی ندارد و تنها زبان رده‌ی روز را زبان انگلیسی می‌دانند و نسبت به یادگیری زبان عربی علاقه‌ای نشان نمی‌دهند.

در این کتاب همان‌طور که گفته شد سعی شده است قواعد دستوری زبان عربی برای ساخت جمله در قالب فشرده، مختصر و مفید عرضه شود و همچنین ارکان اصلی جمله عربی به صورت خلاصه و مفید توضیح داده شده است تا دانش‌آموزان را از سردرگمی در میان قواعد و استثناهای فراوان زبان عربی نجات دهد و یک راه خلاصه و مؤثر را برای یادگیری این زبان به آن‌ها بیاموزد.

بنده با توجه به علاقه به پژوهش و تحقیق در عرصه زبان و ادبیات عربی، و با توجه به تجربیات خود در زمینه تدریس زبان عربی و قواعد آن؛ سعی خود را بر ترجمه این

کتاب مبذول داشتیم تا بتواند به تسهیل تعلیم زبان عربی برای دانش‌آموزان دوره‌های عمومی متوسطه و همچنین نسل حاضر و دانش پژوه، مثمر الثمر واقع شود.

احسان ناصری

دبیر آموزش و پرورش

www.ketab.ir